

Sygn. akt I ACa 160/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Merchel (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Zwierzyńska SA Dorota Majerska-Janowska
Protokolant:	stażysta Mariusz Neumann

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2021 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy ze skargi(...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w G. (poprzednio (...)spółka

z ograniczoną odpowiedzialnością w G.)

przeciwko (...) w H. (Niemcy)

o uchylenie wyroku sądu polubownego - Stałego Sądu Polubownego przy (...) w W.

z dnia 16 grudnia 2019 r., sygn. akt (...)

I. oddala skargę;

II. zasądza od (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz (...) w H. kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSA Dorota Majerska-Janowska SSA Zbigniew Merchel SSA Małgorzata Zwierzyńska

I ACa 160/20

UZASADNIENIE

Staly Sąd Arbitrażowy przy (...) w W. w dniu (...) w sprawie (...) orzekł w sposób następujący:

1. Pozwany nie będzie realizować dostaw ani usług, bezpośrednio lub za pośrednictwem spółek powiązanych, na rzecz odbiorcy końcowego (...) w zakresie sporządzania dokumentacji/publikacji technicznych, a także zaprzestanie współpracy i powstrzyma się od nawiązywania dalszej (nowej) współpracy w odniesieniu do takich dostaw i usług z:

a) (...)Ltd,

b) spółkami z grupy (...), w szczególności ze spółkami (...) z siedzibą w H., (...)S.A. z siedzibą w A., (...) z siedzibą w J. (Rumunia) oraz (...)z siedzibą w M.,

2. Nakaz zaprzestania naruszenia, o którym mowa w punkcie 1 powyżej będzie znajdować zastosowanie w okresie obowiązywania Umowy o Współpracy zawartej przez Strony w dniu 10 listopada 2010 roku i zmienionej Zmianą Nr 1 z dnia 12 lutego 2016 roku.

3. Nakaz zaprzestania naruszenia, o którym mowa w punkcie 1 powyżej będzie ponadto znajdować zastosowanie (z wyjątkiem w odniesieniu do spółek wymienionych w punkcie 1 b) powyżej) tam, gdzie zastosowania nie znajduje wyjątek określony w Artykule 9.4 Umowy o Współpracy.

4. Pozwanemu nakazuje się zapłacić na rzecz Powoda kwotę 141.620,30 USD wraz z odsetkami w wysokości bazowej stopy procentowej podwyższonej o 5 punktów procentowych naliczanymi od momentu wpłynięcia Pozwu (5 czerwca 2019 roku).

5. Pozwanemu nakazuje się zwrócić na rzecz Powoda koszty postępowania w kwocie 24 285,83 EUR wraz z odsetkami w wysokości bazowej stopy procentowej podwyższonej o 5 punktów procentowych naliczanymi od dnia wydania niniejszego Orzeczenia Końcowego (16 grudnia 2019 roku).

6. Wszystkie pozostałe wnioski i roszczenia zostają odrzucone.

Orzeczenie to zaskarżył skargą o uchylenie wyroku sądu polubownego skarżący – (...) spółka z o.o. w G., który w trakcie postępowania zmienił nazwę na (...) spółka z o.o. w G., w części uwzględniającej powództwo oraz zasądzającej na rzecz (...) z siedzibą w H., Niemcy koszty postępowania, a więc w punktach 1 - 5 wyroku.

Wyrokowi w zaskarżonej części zarzucał skarżący:

I/ na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, tj.:

a) z prawem do rzetelnego procesu, a także brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym wynikających z ustawy oraz określonych przez strony (art. 1206 par. 1 pkt 4 k.p.c.), tj.:

b) brak ustalenia przez Sąd stanu faktycznego leżącego u podłoża sporu, zgodnie z art. 28 ust. 1 d. pierwsze Regulaminu Stałego Sądu Arbitrażowego przy (...)w wersji obowiązującej (...)r.;

c) naruszenie zasady równości stron i prawa do bycia wysłuchanym, określonej w art. 1183 k.p.c. oraz art. 28 ust. 1 Regulaminu;

d) brak dostatecznego wskazania motywów rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 1197 § 2 k.p.c. oraz art. 38 ust. 4 in fine Regulaminu, które to naruszenia skutkowały brakiem rozpoznania istoty sprawy poprzez całkowite zaniechanie ustalenia szeregu wykazanych przez (...)okoliczności oraz ich uwzględnienia przy ocenie sprawy, a mianowicie:

- założenia przez (...)polskiej spółki-córki (...)prowadzącej działalność konkurencyjną do działalności (...), zlokalizowanej w odległości niecałych 2 km od aktualnej siedziby (...);

- przeprowadzenia przez (...)szeregu działań zmierzających do przejęcia pracowników

(...);

- zlecenia przez (...)sporządzenia opinii prawnych dotyczących potencjalnych roszczeń odszkodowawczych, jakie (...)mógłby wysuwać przeciwko (...)w związku z

działaniami (...)nakierowanymi na przejęcie przez (...) zespołu, a w konsekwencji także know-how i renomy marki (...);

- narzucania (...)przez (...)rażąco niskich stawek za usługi(...)dla (...) przy jednoczesnym realizowaniu wysokiej marży na usługach (...)odsprzedawanych przez

(...);

- stałego ograniczania zamówień wobec (...), które wynikało z decyzji (...), aby zamówienia przekazywać do innych poddostawców (...) (nawet po stawkach wyższych niż te oferowane (...)), w tym do spółki-córki (...);

- nieprzekazywania przez (...)do (...)zamówień dotyczących dokumentacji dla samolotu A(...) oraz ograniczania dostępu do możliwości przeszkolenia pracowników (...) z nowych narzędzi, co w dalszej perspektywie uniemożliwiłoby realizowanie jakichkolwiek zleceń przez (...)dla klienta końcowego (...),

- zaniechania przez (...)od końca 2016 r. składania przez (...) u (...) okresowych

zamówień, co skutkowało m.in. brakiem możliwości racjonalnego planowania produkcji przez (...) oraz organizacji działalności (...);

- nieopłacenia przez (...) usług (...)potwierdzonych pięcioma fakturami na łączną kwotę 72.180,07 USD;

- naruszenia przez (...)zasad współpracy z (...) z

Siedzibą w B. (dalej: (...)), co skutkowało natychmiastowym zakończeniem współpracy między (...) a (...) i musiało skutkować także brakiem możliwości wykonywania przez (...) usług dla klienta końcowego (...)przy wykorzystaniu usług (...);

- okoliczności, że produkty w postaci dokumentacji technicznej dla danego producenta samolotów są produktami ściśle zindywidualizowanymi z uwagi na ich odbiorcę końcowego, sprawia, że (...)nie był w stanie zaoferować swoich usług innym producentom samolotów z poniesienia nieosiągalnych dla (...)nakładów finansowych i działań organizacyjnych;

- okoliczności, że sytuacja finansowa(...)w sierpniu 2018 r. była na tyle zła, że brak podjęcia współpracy przez (...) z (...)Ltd. (dalej: (...)) skutkowałaby koniecznością zakończenia działalności przez (...);

- okoliczności, że odmowa realizacji usług przez (...) na rzecz (...) prowadziłaby do utraty wiarygodności (...)przed pozostałymi partnerami sieci: (...) (dalej: (...)), (...) oraz klientem końcowym (...), a w konsekwencji trwałym wyłączeniem (...)z rynku dostawców(...) i koniecznością zakończenia działalności (...);

oraz

- oddalenie wniosku dowodowego (...) o zobowiązanie (...)do okazania dokumentacji pozwalającej ustalić, jaki był wolumen zamówień uzyskiwanych dla poszczególnych rodzajów dokumentacji przez (...)w okresie od stycznia 2017 r. w ramach (...) 2017-2019 i w jaki sposób zamówienia te były rozdysponowywane między : podwykonawców (...), w tym na rzecz (...) - w celu wykazania, że spadek ilości pracy do wykonania przez (...)był wynikiem nie tylko obniżenia ilości zamówień dla (...)/ (...) w ramach (...) 2017-2019, ale także decyzji (...) o przekazywaniu pracy do innych podmiotów;

co skutkowało brakiem rozpoznania przez Sąd ważnej kwestii spornej w niniejszej sprawie, jest wpływu jaki ww. okoliczności mają na prawo do dochodzenia przez (...)od (...) roszczeń na podstawie postanowienia 9.1. w związku z postanowieniem 9.4. Umowy (dalej także „klauzula wyłączności”) w niniejszej sprawie;

II/ na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, tj.:

- prawem do rzetelnego procesu, zakazem nadużycia prawa podmiotowego, zasadą uczciwego obrotu, zasadą swobody działalności gospodarczej;

- a także brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym wynikających z ustawy oraz określonych przez strony (art. 1206 par. 1 pkt 4 k.p.c.), tj.:

b) brak rozstrzygnięcia sporu zgodnie z przepisami prawa, które Strony określiły jako mające zastosowanie do treści sporu, zgodnie z art. 27 ust. 1 Regulaminu oraz art. 1194 § 1 k.p.c., w szczególności zgodnie z przepisami prawa niemieckiego: § 138 BGB, § 12 GG, § 242 BGB § 343 BGB w zw. z § 348 HGB w zw. z § 242 BGB;

c) brak dostatecznego wskazania motywów rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 1197 § 2 k.p.c. oraz art. 38 ust 4 Regulaminu, które to naruszenia skutkowały brakiem rozpoznania istoty sprawy poprzez:

- zaniechanie zbadania przez Sąd przesłanek zastosowania przepisów prawa niemieckiego dotyczących wyzysku (§ 138 BGB), naruszenia prawa do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie § 12 GG oraz nadużycia prawa (§ 242 BGB), a następnie ich subsumpcji do stanu faktycznego niniejszej sprawy, co skutkowało błędnym niezastosowaniem ww. przepisów w niniejszej sprawie;

- zaniechanie zbadania przez Sąd przesłanek zastosowania § 242 BGB w zw. z § 1 HGB z § 348 HGB w zw. z art. § 343 BGB wskutek błędnego przyjęcia, że zmniejszenie żądanej umownej jest wyłączone w sytuacji zastrzeżenia kary umownej w umowie między przedsiębiorcami zgodnie z § 1 HGB w zw. z § 348 HGB w sytuacji, gdy zgodnie zorzeczeniem sądów niemieckich również w takiej sytuacji możliwe jest zmniejszenie żądanej kary umownej, jeśli jej żądanie stanowi nadużycie prawa zgodnie z § 242 BGB, skutkowało błędnym zastosowaniem w niniejszej sprawie § 1 HGB w zw. z § 348 HGB zw. z art. § 343 BGB;

co skutkowało brakiem rozpoznania przez Sąd ważnej kwestii spornej w niniejszej sprawie, tj. czy dochodzenie przez (...)roszczeń na podstawie postanowienia 9.1. w związku z postanowieniem 9.4. Umowy stanowi, w kontekście okoliczności opisanych w pkt 2.1.1 – 2.1.12 powyżej, wyraz wyzysku z § 138 BGB dokonywany przez (...), naruszenie prawa do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej przez (...)na podstawie art. 12 GG oraz nadużycie prawa z art. 242 BGB przez (...), co z kolej winno skutkować oddaleniem

roszczenia (...);

III/ na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, tj.:

- prawem do rzetelnego procesu, zakazem nadużycia prawa podmiotowego, zasadą uczciwego obrotu, zasadą swobody działalności gospodarczej, zasadą zakazu działań naruszających uczciwą konkurencję;

a także brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym wynikających z ustawy oraz określonych przez strony (art. 1206 par. 1 pkt 4 k.p.c.), tj.:

- brak rozstrzygnięcia sporu zgodnie z przepisami prawa, które jest właściwe dla danego stosunku, zgodnie z art. 1194 § 1 k.p.c., w szczególności zgodnie z przepisami art. 101 (1) lit. b i c TFUE w zw. z art. 101 (2) TFUE oraz błędne zastosowanie do rozstrzygnięcia sprawy art. 1 niemieckiej ustawy GWB;

- brak dostatecznego wskazania motywów rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 1197 § 2 k.p.c. oraz 38 ust. 4 Regulaminu,

które to naruszenia skutkowały brakiem rozpoznania istoty sprawy poprzez:

- błędne zastosowanie przez Sąd pkt 4 komunikatu Komisji - Zawiadomienie w sprawie I : porozumień o mniejszym znaczeniu, które nie ograniczają odczuwalnie konkurencji na mocy 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii

Europejskiej (zawiadomienie de minimis) (dalej: Zawiadomienie de minimis") oraz uznanie, że w związku z niespełnieniem progów de minimis postanowienie 9.1. oraz postanowienie 9.4. Umowy nie narusza art. 101 (1) lit. b i c TFUE w sytuacji, gdy Sąd winien był zastosować pkt 13 Zawiadomienia de minimis, zgodnie z którym misja nie będzie stosować progów z Zawiadomienia de minimis do porozumień, których celem jest zapobieganie, ograniczanie lub zakłócanie konkurencji na rynku wewnętrznym, tym podział rynku, a taki charakter miało postanowienie 9.1. oraz postanowienie 9.4. umowy;

- zastosowanie do oceny ważności postanowienia 9.1. oraz postanowienia 9.4. Umowy zarówno art. 101 (1) TFUE jak i art. 1 niemieckiej ustawy GWB w sytuacji braku ustalenia przez Sąd, czy ewentualne skutki antykonkurencyjne Umowy mogą mieć miejsce na terenie więcej niż jednego Państwa członkowskiego, co musiałoby prowadzić do zastosowania wyłącznie art. 101 i (2) TFUE, czy też tylko na terenie Niemiec, co dopiero czyniłoby koniecznym badanie zastosowania w sprawie przepisów niemieckiej ustawy GWB;

- brak rozważenia przez Sąd czy postanowienie 9.1. oraz postanowienie 9.4. Umowy od równego momentu współpracy między stronami miały za podstawowy cel i jednocześnie skutek ograniczenie konkurencji na rynku wewnętrznym poprzez podział rynku i docelowo, połączeniu z szeregiem działań (...) ku temu nakierowanych, eliminację (...) z rynku;

- błędne przyjęcie przez Sąd, że celem i skutkiem postanowienia 9.1. oraz postanowienia 9.4. Umowy było wyłącznie zapewnienie skuteczności Umowy, w sytuacji, gdy bez przyjęcia ograniczenia czasowego obowiązywania Umowy oraz minimalnego poziomu wielkości prac, do zlecenia których (...)byłby zobowiązany, podstawowym, skutkiem tego zapisu było ograniczenie konkurencji na rynku poprzez podział rynku i eliminację (...) z rynku,

co skutkowało brakiem rozpoznania przez Sąd ważnej kwestii spornej w niniejszej sprawie, tj. czy postanowienie 9.1. oraz postanowienie 9.4. Umowy jest porozumieniem, którego celem -lub skutkiem jest zapobieganie, ograniczanie lub zakłócanie konkurencji na rynku wewnętrznym, w tym podział rynku, co z kolei czyniłoby te postanowienia nieważnymi na mocy art. 101 (2) TFUE, co z kolei winno skutkować oddaleniem roszczenia (...);

IV/ na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, tj.:

- prawem do rzetelnego procesu, zasadą autonomii woli stron, zasadą swobody umów, zasadą: pacta sunt servada, zasadą pewności obrotu, zasadą zakazu wykładni ad absurdum;

także brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym wynikających z ustawy oraz określonych przez strony (art. 1206 par. 1 pkt 4 k.p.c.), tj.:

- brak wzięcia pod uwagę postanowień łączącej strony Umowy i ustalonych zwyczajów mających zastosowanie do łączącego strony stosunku prawnego zgodnie z art. 157 BGB oraz z art. 1194 § 2 k.p.c.,

- brak dostatecznego wskazania motywów rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 1197 § 2 k.p.c. oraz art. 38 ust. 4 Regulaminu poprzez:

- dokonanie nielogicznej, niezgodnej z brzmieniem i wolą Stron, a także sprzecznej wykładnią Umowy przyjętą w pozostałej części Wyroku, interpretacji postanowienia 9.1. oraz postanowienia 9.4. Umowy polegającej na przyjęciu, że (...) był uprawniony do swobodnego wykonywania prac zleczonych przez (...) przez okres 3 miesięcy i po upływie tego czasu (...) był uprawniony do nawiązania współpracy z podmiotami wymienionymi w postanowieniach 9.1. i 9.4. Umowy bez żadnych negatywnych konsekwencji dla (...);

- dokonanie nielogicznej, niezgodnej z brzmieniem i wolą Stron, a także sprzecznej z ustalonymi zwyczajami wykładni szeregu terminów/zdań z Umowy poprzez uznanie, że strony nie ustaliły obowiązującej między nimi formy składania zamówień i w konsekwencji zawierania kontraktów indywidualnych, wskazujących co najmniej wolumen, ceny oraz terminy wykonania zamówień w okresach rocznych oraz półrocznych,

co świadczy o nielogicznej i wewnętrznie sprzecznej argumentacji i wnioskach przyjętych przez Sąd w odniesieniu, do zagadnień które, o ile zostałyby ustalone zgodnie z twierdzeniami (...), prowadziłyby do oddalenia roszczenia (...);

V/ na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, tj.:

- prawem do rzetelnego procesu i zasadą pewności obrotu;

a także brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym wynikającym z ustawy oraz określonych przez strony (art. 1206 par. 1 pkt 4 k.p.c.), tj.:

- brak sformułowania treści Wyroku w sposób zgodny z art. 1197 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 38 ust. 4 Regulaminu, poprzez wskazanie w pkt 3 Wyroku, że „nakaz z pkt 1 Wyroku stosuje się tak długo, jak wyjątek z postanowienia 9.4. Umowy o współpracy się nie stosuje” przy jednoczesnym braku wskazania przez Sąd co kwestionowany „wyjątek” oznacza i jakie przesłanki mają nastąpić, aby uznać, że ów „wyjątek” się nie stosuje, co skutkuje brakiem możliwości ustalenia rzeczywistej treści pkt 3 i pkt 1 Wyroku.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wnosił o:

- **rozpoznanie sprawy na rozprawie;**

- **uchylenie Wyroku w zaskarżonej części, to jest w zakresie pkt 1 - 5 Wyroku;**

- **zasądzenie od (...)na rzecz (...) kosztów niniejszego postępowania skargowego, tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych;**

- **zwrócenie się do Stałego Sądu Polubownego przy (...) w W.o przekazanie akt postępowania arbitrażowego o sygn. (...);**

- **dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów, w tym zapisów zeznań świadków, znajdujących się w aktach ww. postępowania, na okoliczności podnoszone przez strony przy powoływaniu ww. dowodów.**

W odpowiedzi na skargę (...) wniósł o oddalenie skargi w całości oraz zasądzenie od (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz (...) kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych, rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym, a w przypadku wyznaczenia rozprawy, ojej przeprowadzenie również pod nieobecność powoda, przeprowadzenie dowodu z załączonego tłumaczenia przysięgłego wyroku Sądu Arbitrażowego na okoliczność jego treści i możliwie jak najszybsze rozpoznanie sprawy, wobec zawieszenia sprawy o nadanie klauzuli wykonalności toczącej się przed tutejszym Sądem pod sygnaturą V ACo 13/20 do czasu rozpoznania niniejszej sprawy.

Zdaniem przeciwnika skargi skarga pozbawiona jest jakichkolwiek podstaw. Została ona złożona jako próba opóźnienia wykonania wyroku (tutejszy Sąd zawiesił postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności wobec wniesienia skargi).

W skardze nie wskazano na żadne okoliczności, które mogłyby stanowić podstawę uchylecia wyroku. Pozwany prowadzi w skardze jedynie polemikę z rozstrzygnięciem Sądu Arbitrażowego. Nie podaje natomiast żadnych okoliczności wskazujących na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, które to rzekome naruszenie pozwany czyni podstawą swojej skargi.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego jest środkiem prawnym łączącym cechy nadzwyczajnego środka zaskarżenia, zwłaszcza skargi o wznowienie postępowania oraz powództwa o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, w którym powód (skarżący) żąda wydania przez sąd państwowy wyroku uchylającego (znoszącego) istniejący, ukształtowany wyrokiem arbitrażowym stosunek prawny. Wyrok sądu powszechnego uwzględniający skargę ma charakter kasatoryjny, albowiem w takiej sytuacji sąd powszechny może wyrok sądu polubownego jedynie uchylić i to w zakresie żądanym przez skarżącego. Sąd państwowy jest bowiem związany zakresem zaskarżenia tego wyroku przez stronę skarżącą, a więc granicami jej wniosków, co w niniejszej sprawie odnosiło się do zaskarżonych punktów 1- 5 wyroku Stałego Sądu Arbitrażowego przy (...) w W.z dnia (...) w sprawie(...).

Postępowanie o uchylenie wyroku sądu polubownego toczy się według przepisów o postępowaniu apelacyjnym, albowiem przepisy tego postępowania mają w nim zastosowanie (art. 1207 § 2 k.p.c.) z pewnymi odmiennosćiami.

Przed wszystkim wskazać należy, że podstawy uchylenia wyroku sądu polubownego definiuje przepis art. 1206 k.p.c. Z treści art. 1206 k.p.c. wynika w sposób jednoznaczny, że zawarte w nim wyliczenie podstaw skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego ma charakter wyczerpujący. Kognicja sądu w takiej sprawie jest ograniczona tylko do zbadania, czy zachodzi powołana w skardze podstawa, którą może być jedna z okoliczności wymienionych w art. 1206 § 1 k.p.c. Poza tym w tym postępowaniu z urzędu, niezależnie od powołania w skardze, sąd bierze pod rozważenie przesłanki określone w art. 1206 § 2 k.p.c.

W tym miejscu należy wskazać, że z uwagi na przedmiot sporu poddanego pod rozstrzygnięcie sądu polubownego nie zachodziły przesłanki z art. 1206 § 2 pkt 1 i 3 k.p.c. Natomiast do rozważenia pozostawała przesłanka z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. (wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego), która była też podnoszona w skardze i co niej sąd odniesie się w dalszej części uzasadnienia. Poza tym skarżący powoływał się na naruszenie art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. zarzucając nie zachowanie podstawowych zasad postępowania przed tym sądem wynikających z ustawy lub określonych przez strony.

Sąd rozpoznający skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego, jak już wskazano nie rozpoznaje ponownie sprawy, w której sąd polubowny wydał wyrok. Nie prowadzi więc postępowania dowodowego mającego na celu ustalenie stanu faktycznego. W tym postępowaniu nie jest rzeczą sądu powszechnego ponowna, merytoryczna ocena zasadności żądania zgłoszonego przed sądem polubownym.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał za niedopuszczalne prowadzenie postępowania dowodowego z dokumentów i zeznań świadków, o co wnioskowała strona skarżąca.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie było potrzeby zwracania się przez Sąd do Stałego Sądu Arbitrażowego przy (...) w W. z dnia (...) w sprawie (...) o przekazanie pełnych akt sprawy. Postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego ma charakter kasatoryjny, to zakres skargi wyznacza zakres rozpoznania sprawy przez sąd powszechny, a więc analizie należy poddać orzeczenie skarżone w tym zakresie. Sąd Apelacyjny dysponował kwestionowanym orzeczeniem wraz z uzasadnieniem ze stosownym tłumaczeniem. Sąd Apelacyjny dysponował też Regulaminem Stałego Sądu Arbitrażowego przy (...) w wersji obowiązującej od (...) r. wraz ze stosownym tłumaczeniem na język urzędowy - język polski. W skardze wprowadzono podnoszone pominięcie dowodów (oddalenie dowodów), ale brak podstaw do przyjęcia, że skutkowało to zarzucanym naruszeniem rozpoznania istoty sprawy. Ta dotyczyła kwestii naruszenia przez skarżącego klauzuli o zakazie konkurencji zawartej w porozumieniu, a ta kwestia została rozstrzygnięta. Innym zagadnieniem jest w jaki sposób dla stron, ale to wynika z oceny materiału dowodowego, który w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia został dokonany (pkt. 187-194). Wszystko to sprawiło, że zdaniem Sądu Apelacyjnego nie było potrzeby sięgania do akt postępowania arbitrażowego, by ocenić zgłoszony wniosek o uchylenie wyroku w zaskarżonej części.

Niezasadne były zarzuty wywodzone z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c., że kwestionowane orzeczenie pozostaje w sprzeczności z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Dokonując oceny wyroku sądu polubownego w kontekście klauzuli porządku prawnego sąd obowiązany jest uwzględnić nie tylko normy konstytucyjne, lecz także naczelne normy w poszczególnych dziedzinach prawa materialnego i procesowego. Ocena ta dokonywana jest z uwzględnieniem wyłącznie treści wyroku sądu polubownego. Sąd państwowy nie bada tu prawidłowości postępowania przed tym sądem czy obsady jego składu (z zastrzeżeniem podniesionych przez stronę okoliczności istotnych z punktu widzenia art. 1206 § 1 pkt 2–4 k.p.c.), podobnie jak prawidłowości rozstrzygnięcia tego sądu pod kątem jego zgodności z prawem materialnym. W skardze strona skarżąca powoływała się na naruszenie prawa do rzetelnego procesu, co do zasady nie jest normą konstytucyjną, a może być rozważane w ramach podstawowych zasad postępowania.

Ustosunkowując się zatem do zarzutów skarżącego odwołujących się do naruszenia art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. należy stwierdzić, że w ocenie Sądu Apelacyjnego podniesione w skardze argumenty w istocie zmierzają do tego, aby sąd powszechny w postępowaniu wywołanym skargą ocenił prawidłowość dokonanej przez Sąd Polubowny wykładni przepisów prawa materialnego. W tym miejscu należy wskazać, że wbrew stanowisku skarżącego, wyrok Sądu Polubownego zawiera rozstrzygnięcie zasadniczych kwestii prawnych, które legły u podstaw zawisłego między stronami sporu. Uzasadnienie wyroku sądu polubownego nie wymaga spełnienia tych samych wymogów co uzasadnienie sądu powszechnego, zaś sąd polubowny nie jest zobligowany do zawarcia w jego treści precyzyjnej wykładni stosowanych przepisów prawa materialnego, w tym przypadku przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Należy natomiast stwierdzić, że zaskarżony wyrok w sposób dostateczny wyjaśnia kwestie prawne, które legły u podstaw jego wydania, w szczególności wyjaśnia kwestię ustalenia, że skarżący naruszył klauzulę o zakazie konkurencji zawartą w porozumieniu, jak i określił zasady jak wysokość kary umownej jaką w takiej sytuacji winien zapłacić skarżący co stanowiło okoliczność sporną między stronami, a więc istotę sprawy.

Klauzula porządku publicznego nie służy przeprowadzaniu kontroli merytorycznej orzeczenia sądu polubownego. Przy jej stosowaniu nie chodzi bowiem o to, aby oceniane orzeczenie było zgodne ze wszystkimi wchodzącymi w grę bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, lecz o to czy wywarło ono skutek sprzeczny z podstawowymi zasadami krajowego porządku prawnego. W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżący wywodząc skargę w istocie domagał się merytorycznego zbadania przez Sąd Apelacyjny przedmiotu sprawy i wydania rozstrzygnięcia odmiennego niż wydane przez sąd polubowny, co w świetle obowiązujących regulacji prawnych jest niedopuszczalne. Sąd rozpoznający skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego nie działa jak sąd drugiej instancji, który uprawniony jest do merytorycznego badania sprawy z zastosowaniem przepisów prawa materialnego, lecz dokonuje oceny zaskarżonego rozstrzygnięcia sądu polubownego jedynie w perspektywie naruszeń wskazanych w art. 1206 k.p.c. Zarzut naruszenia prawa materialnego tylko wtedy może stanowić uzasadnioną podstawę uchylenia wyroku sądu polubownego, jeżeli naruszenie to jednocześnie stanowi uchybienie zasadom praworządności. Takiej sprzeczności Sąd Apelacyjny w kwestionowanym orzeczeniu się nie dopatrzył. Rozstrzygnięcie w nim zawarte zostało poparte stosowną analizą materiału dowodowego oraz ocenę pod względem prawnym, czemu sąd polubowny dał wyraz w uzasadnieniu wyroku. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do przyjęcia, aby na skutek wydania wyroku przez sąd polubowny doszło do istotnego naruszenia naczelných zasad prawnych obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej. Fakt, że skarżący nie podziela merytorycznej oceny rozstrzygnięcia jakie zapadło nie może być stawiane na równi z istotnym naruszeniem porządku prawnego. Z takim mielibyśmy do czynienia gdyby w ramach orzekania sąd polubowny naruszył normy prawne i orzekł wbrew ich treści, bądź w oparciu o nieistniejące normy prawne. Powyższe nie miało miejsca, zaś odmienne subiektywne zdanie skarżącego co do interpretacji przepisów nie daje podstaw do uchylenia wyroku sądu polubownego.

Jeśli zaś chodzi o ocenę skarżonego orzeczenia pod kątem naruszenia naczelných norm w poszczególnych dziedzinach prawa materialnego i procesowego, to w tym zakresie, jako takie należało uwzględnić wskazywane w orzecznictwie takie zasady jak : prawo do sądu, rozumiane jako prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny sąd w ramach rzetelnie prowadzonego postępowania (wyrok SN z 9.09.2010 r., I CSK 535/09), - obowiązek naprawienia szkody przez

stronę umowy, która nie wykonała lub nienależycie wykonała zobowiązanie, jeżeli zachodzi normalny związek przyczynowy między jej zachowaniem a szkodą (wyrok SN z 18.10.2006 r., II CSK 123/06, LEX nr 398393), oraz obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (wyrok SN z 15.03.2012 r., I CSK 286/11); - zasada, że odszkodowanie (zarówno z czynu niedozwolonego, jak i z kontraktu) należy się tylko wówczas, gdy poszkodowany poniósł szkodę (wyrok SN z 11.06.2008 r.), - zasada wolności gospodarczej i swobody umów oraz zasada autonomii woli stron i równości podmiotów (wyrok SN z 9.03.2012 r., I CSK 312/11), - zasada trwałości umów i sprawiedliwości kontraktowej oraz zasada kompensacyjnego charakteru odpowiedzialności, wyrażająca się w zakazie wprowadzania sankcji w postaci świadczeń pieniężnych wzbogacających jedną ze stron (wyrok SN z 13.02.2014 r., V CSK 45/13, LEX nr 1472172), - zasada mocy wiążącej prawomocnych orzeczeń sądowych (wyrok SN z 13.04.2012 r., I CSK 416/11) i związany z nią zakaz istnienia dwóch orzeczeń pomiędzy tymi samymi stronami, które odmiennie rozstrzygają tę samą kwestię (wyrok SN z 18.07.2019 r., I CSK 323/18), - obowiązek określenia w umowie elementów przedmiotowo istotnych (wyrok SN z 27.03.2013 r., V CSK 222/12).

Oceniając kwestionowane orzeczenie Sąd Apelacyjny również nie znalazł podstaw by uznać, że naruszało ono wskazane wyżej naczelne normy w poszczególnych dziedzinach prawa materialnego, czy procesowego.

Reasumując zarówno zarzut naruszenia art. 1206 § 2 k.p.c., jak i ocena dokonana z urzędu przez Sąd Apelacyjny zaskarżonego orzeczenia Sądu Polubownego pod kątem jego sprzeczności z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej nie miały miejsca.

Kolejna podstawa skargi w niej wskazana dotyczy uchybień formalnych dotyczących podstawowych zasad postępowania obowiązujących przed sądem (art. 1206 § 1 pkt 4 in fine k.p.c.), mimo, że strona w tym zakresie w skardze zarzutom tym przepisywała naruszenie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego w istocie to była zasadnicza podstawa skargi.

Dalej należy wskazać, że istnieje bardzo duża autonomia postępowania przed sądem polubownym, całkowicie zgodna z zamierzeniami ustawodawcy, wydatnie ograniczająca możliwości kontrolne sądu powszechnego. Podstawowym celem postępowania polubownego jest szybkość tego postępowania w zakresie załatwiania spraw cywilnych, a nie tworzenie dodatkowej fazy postępowania przedsądowego, bądź sądowego na wzór postępowania rozpoznawczego. Strony decydujące się na poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądowi polubownemu muszą liczyć się z tymi uwarunkowaniami, polegającymi także na nikłej kontroli zewnętrznej jego wyroków (por. wyrok SN z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 42/08, niepubl.). Stąd wypływa wniosek, że rozpoznając skargę o uchylenie wyroku arbitrażowego, sąd państwowy w zasadzie nie bada rozstrzygnięcia sądu arbitrażowego co do meritum, a w szczególności nie kontroluje, czy wyrok ten znajduje podstawę w faktach przytoczonych w uzasadnieniu oraz czy fakty te zostały prawidłowo ustalone. Stąd Sąd Apelacyjny odnosząc się do zarzutów skargi nie dokonywał analizy poszczególnych z nich, a jedynie ograniczył się do badania ich pod kątem naruszenia art. 1206 § 1 pkt 4 in fine k.p.c., tj. zbadania czy skarżone orzeczenie naruszało podstawowe zasady postępowania przed sądem polubownym wynikające z ustawy lub określone przez strony.

Wbrew zarzutom skarżącej Sąd Polubowny ustalił stan faktycznego leżące u podłoża sporu, zgodnie z art. 28 ust. 1 d. pierwsze Regulaminu Stałego Sądu Arbitrażowego przy (...) w wersji obowiązującej od (...) r. Sąd Apelacyjny nie znalazł argumentów by uznać zarzut naruszenia zasady równości stron i prawa do bycia wysłuchanym. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw by naruszone zostały prawa skarżącego do rzetelnego procesu, doszło do nadużycia prawa podmiotowego przez brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym, a tym samym art. 1206 par. 1 pkt 4 k.p.c.). Sąd Apelacyjny nie znalazł też podstaw, spór nie został rozstrzygnięty zgodnie z przepisami prawa. Niezasadny był zarzut naruszenia art. 27 ust. 1 Regulaminu. Porozumienie stron o współpracy, które legło u podstaw sporu w art. 10 .3 wskazywało jako prawo materialne mające zastosowanie – prawo materialne Niemiec. Jak wynika z uzasadnienia skarżonego wyroku (pkt 203 i n.) rozstrzygając przepisy tego prawa zastosował,

odwołując się do art. 101(1) TFUE, którego nie znalazł podstaw do stosowania. Wskazywane w tym zakresie w skardze naruszenia prawa niemieckiego: § 138 BGB, § 12 GG, § 242 BGB § 343 BGB w zw. z § 348 HGB w zw. z § 242 BGB w istocie zmierzały do oceny merytorycznej zaskarżonego orzeczenia, co jak już wyżej wskazano jest wyłączone z kognicji sądu powszechnego w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego.

Niezasadny był zarzut naruszenia art. 38 ust 4 Regulaminu w zw. z art. 1197 § 2 k.p.c. Wyrok został sporządzony zarówno na piśmie jak i uzasadniony. Należy wskazać, że jedyne konieczne elementy motywów wyroku sądu polubownego to wskazania na jakich faktach sąd się oparł i które okoliczności uznał za niezbędne dla rozpoznania sprawy. Nie ulega wątpliwości Sądu, że powyższe elementy znalazły odzwierciedlenie w treści sporządzonego przez Sąd Arbitrażowy uzasadnienia wyrok. Sąd ten w sposób dostateczny wyjaśnił kwestie, które legły u podstaw przyjętego rozstrzygnięcia i ostatecznego oddalenia powództwa.

Reasumując powyższe rozważania, zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzuty, które w opinii skarżącego przemawiają za uchyleniem wyroku sądu polubownego, dotyczą w istocie odmiennych ustaleń faktycznych jakich winien dokonać Sąd Polubowny, a co za tym idzie inna winna być ocena prawnej dokonana przez Sąd Polubowny.

W tym miejscu należy ponownie podkreślić, że sąd rozpoznając skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego zasadniczo nie bada ponownie merytorycznie sprawy będącej przedmiotem postępowania przed sądem polubownym. W orzecznictwie wielokrotnie zwracano uwagę, że sąd powszechny nie może w ramach postępowania o uchylenie wyroku sądu polubownego rozpoznawać merytorycznie sporu pomiędzy stronami tego postępowania. Sąd powszechny nie bada zatem, czy wyrok sądu polubownego nie pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym i czy znajduje oparcie w faktach przytoczonych w wyroku, jak również, czy fakty te zostały prawidłowo ustalone (tak: wyrok SN z dnia 8 grudnia 2006 r. V CSK 321/05).

W oparciu o przedstawione powyżej rozważania skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego podlegała oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie I sentencji na podstawie art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.

Nadto w pkt II, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1207 § 2 k.p.c. oraz § 8 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 z późn. zm.) zasądził od skarżącej na rzecz przeciwnika skargi kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.

SSA Małgorzata Zwierzyńska SSA Zbigniew Merchel SSA Dorota Majerska - Janowska